

Paragraaf 6.1

Productieproces

Produceren maar!

= het geheel aan handelingen die genomen worden om een product te maken

Toegevoegde waarde

= de extra waarde die ieder bedrijf toevoegt aan een (deel)product door een handeling

Productiefactoren

Productie-factor	Wat is het?	Voorbeelden	Toegevoegde waarde
Natuur	Alles wat de natuur levert en gebruikt wordt in de productie.	Grond, water, zonlicht, olie, hout	Pacht
Arbeid	Het werk dat mensen doen om iets te maken of te leveren.	Bakker, bouwvakker, leraar, monteur	Loon
Kapitaal	Hulpmiddelen/middelen die nodig zijn om te kunnen produceren.	Machines, gebouwen, gereedschap, geld	Huur, rente
Ondernemerschap	De organisatie en leiding van het productieproces door een ondernemer.	Een winkel beginnen, risico nemen, plannen maken	Winst

Bedrijfstak

= soortgelijke bedrijven

Bedrijfskolom

= alle bedrijven die aan een product gewerkt hebben

Kapitaalgoederen

= goederen die worden gebruikt om producten te produceren (machines, gereedschap)

Afschrijving

= de waardevermindering van kapitaalgoederen

Restwaarde

= het bedrag dat je bij inruil of verkoop van je kapitaalgoed nog voor terugkrijgt

$$\text{Berekening afschrijving} = \frac{(\text{aanschafwaarde} - \text{restwaarde})}{\text{aantal gebruiks jaren}}$$

Bedrijfskolom chocola

Productieproces	Arbeidsintensief	Kapitaalintensief
Belangrijkste productiefactor	Arbeid	Kapitaal (machines)
Veel van?	Werknemers	Machines
Voorbeeld	Restaurant	Autofabriek

Paragraaf 6.2

Tel uit je winst!

Inkoopprijs	= het bedrag dat je moet betalen als bedrijf aan de leverancier als je iets (in)koopt (excl. btw)
Inkoopwaarde	= het totaalbedrag dat een bedrijf moet betalen voor alle inkopen (excl. btw)
Verkoopprijs	= de prijs die de consument betaald aan een bedrijf (excl. btw)
Omzet	= verkoopopbrengst, het totaalbedrag dat een bedrijf ontvangt door producten te verkopen (excl. btw)
Consumentenprijs	= de prijs die de consument betaald aan een bedrijf (incl. btw)
Afzet	= aantal producten
Brutowinstopslag	= het bedrag dat je optelt bij de inkoopprijs
• Bedrijfskosten	= de kosten die een bedrijf maakt om te produceren
• Winst	= het verschil tussen opbrengst en kosten
Brutowinst	= omzet verminderd met de inkoopwaarde
Nettoresultaat	= netto winst of verlies, brutowinst verminderd met de bedrijfskosten
Btw	= belasting toegevoegde waarde of omzetbelasting, het is een belasting die bedrijven heffen over de verkoopprijs aan de consument
Btw tarieven	= er zijn drie verschillende btw tarieven

Tarief	Betekenis	Voorbeelden
21%	Hoog tarief	Elektronica, kleding, meubels, schoenen
9%	Laag tarief	Eten & drinken in supermarkt, medicijnen, boeken
0%	Nultarief / vrijgesteld	Export buiten EU, medische hulpmiddelen, onderwijs

Btw afdragen = de bedrijven moeten de ontvangen btw van consumenten afdragen aan de belastingdienst

Berekening verkoopprijs = inkoopprijs + brutowinstmarge

Berekening inkoopwaarde = inkoopprijs x afzet

Berekening omzet / verkoopwaarde = verkoopprijs x afzet

Berekening bedrijfsresultaat

Omzet
Inkoopwaarde –
Brutowinst
Bedrijfskosten –
Nettoresultaat

Rekenen met procenten

1. $\frac{\text{deel}}{\text{geheel}} \times 100 = \%$

2. $\frac{\%}{100} \times \text{geheel} = \text{deel}$

3. $\frac{\text{deel}}{\%} \times 100 = \text{geheel}$

4. $\frac{\text{nieuw} - \text{oud}}{\text{oud}} \times 100 = \% \text{ verandering}$

Paragraaf 6.3 Op de markt

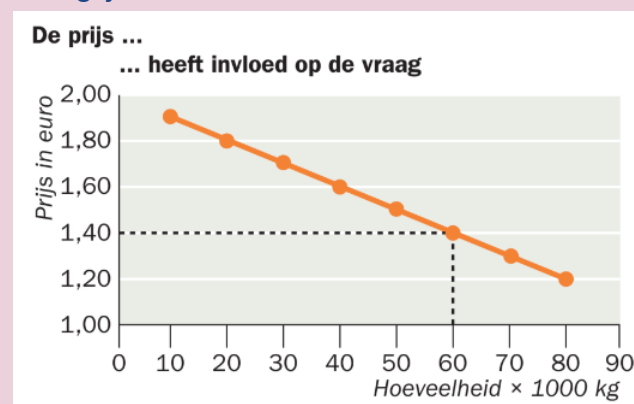
Markt

Concrete markt	Abstracte markt
Fysieke plek	Geen vaste plek
Kopers en verkopers ontmoeten elkaar echt	Vraag en aanbod komen samen
Voorbeeld: weekmarkt	Voorbeeld: arbeidsmarkt

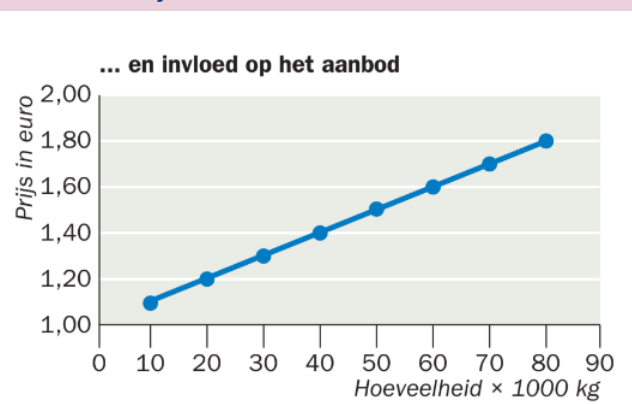
Wet van vraag en aanbod

Stap	Uitleg
1. Vraag	Hoeveel consumenten willen en kunnen kopen bij een bepaalde prijs
2. Aanbod	Hoeveel producenten willen en kunnen verkopen bij een bepaalde prijs
4. Evenwicht	Bij de evenwichtsprijs is vraag = aanbod
5. Afwijking	Te hoge prijs → aanbodoverschot / Te lage prijs → vraagoverschot

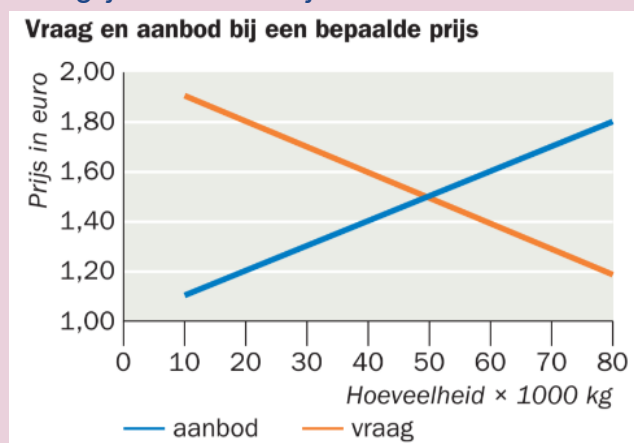
Vraaglijn

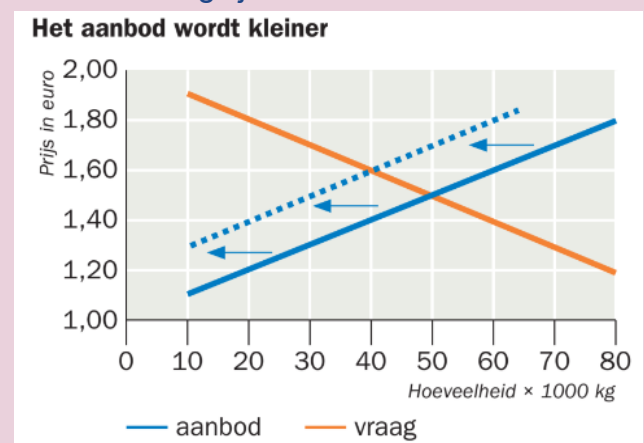
Aanbodlijn

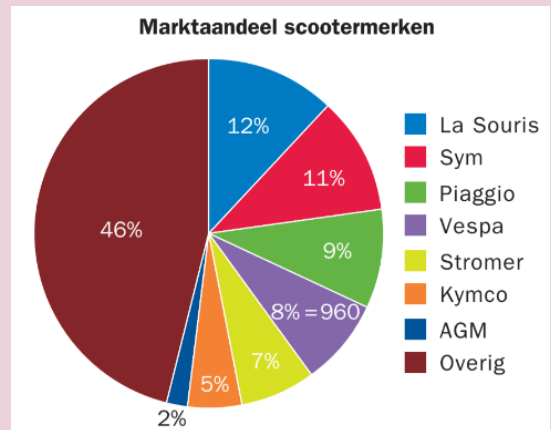
Vraaglijn en aanbodlijn

Verschuiving lijnen

Marktaandeel
= de afzet/omzet van een
bedrijf gemeten in % van
de hele markt

Paragraaf 6.4 Meer of minder productie?

Bedrijfskosten

Soort kosten	Wat is het?	Voorbeelden
Vaste kosten	Kosten die altijd hetzelfde blijven, ongeacht hoeveel er geproduceerd wordt.	Huur van het gebouw, verzekeringen, salaris van vaste medewerkers
Variabele kosten	Kosten die veranderen, afhankelijk van de hoeveelheid die je produceert.	Grondstoffen, verpakking, loon van oproepkrachten, energie per machine

Productiecapaciteit = maximale hoeveelheid producten die een bedrijf kan maken en is afhankelijk van:

- Arbeiders = hoeveel arbeidsuren er beschikbaar zijn
- Kapitaal = hoeveel kapitaal goederen beschikbaar zijn

Arbeids-
productiviteit = de productie per persoon per tijdseenheid (uur, dag, week etc.)

Berekening arbeidsproductiviteit = $\frac{\text{totale productie per periode}}{\text{aantal werkende}}$

De arbeidsproductiviteit stijgt

Factor	Wat is het?	Hoe helpt het de productiviteit?	Voorbeeld
Technologische ontwikkeling / innovatie	Nieuwe machines, computers of software	Sneller werken, minder fouten, meer productie met minder mensen	Een bakker gebruikt een deegmachine i.p.v. met de hand kneden
Arbeidsverdeling	Verdeling van werk in kleine taken; ieder doet waar hij goed in is	Efficiënter, mensen worden beter in hun taak, minder tijdverlies	In een fabriek doet de één de banden, de ander de deuren
Scholing	Leren van nieuwe vaardigheden of kennis	Slimmer werken, minder fouten, beter omgaan met technologie	Een medewerker volgt een computercursus
Prestatiebeloning	Extra geld of bonus bij goed of snel werk	Werknemers worden gemotiveerd om harder en beter te werken	Een verkoper krijgt bonus bij veel verkopen
Arbeids-omstandigheden	Een goede plek om je werk uit te voeren	Als je beter je werk kunt doen kan je meer werk verrichten	In een ruimte werken waar je de temperatuur kunt regelen

MVO = maatschappelijk verantwoord ondernemen, rekening houden tijdens de productie met arbeidsomstandigheden en het milieu

- Maatschappelijke kosten = negatieve gevolgen van productie
- Maatschappelijke opbrengsten = positieve gevolgen van productie